

међународни часопис

ЗЕНИТ

београд-обилићев венац 36

ГОДИНА IV.

БР. 26-33

ОКТОБАР 1924

уредник ЛУБОМИР МИЦИЋ

ANNEE IV.

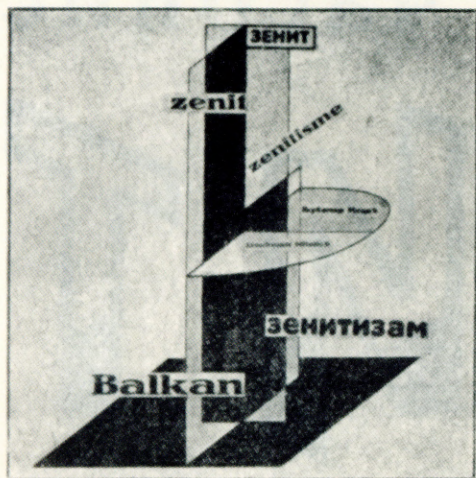
Nº 26-33

OCTOBRE 1924

directeur LIUBOMIR MITZITCH

ZENIT revue internationale
belgrade-obilitchev venatz36

примерака 10.000 exemplares

ЗЕНИТ међународни часопис
— календар нове уметности и савременог живота —

уредник и оснивач **ЉУБОМИР МИЦИЋ**

БЕОГРАД обилићев венац бр. 36

ZENIT revue internationale
calendrier de l'art nouveau et de la vie contemporaine

directeur et fondateur: **LIUBOMIR MITZITCH**

BELGRADE obilitchev venatz 36

- ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ ЈЕДАМПУТ МЕСЕЧНО НА ЗАПРЕПАШЋЕЊЕ СВИХ СРБА И ОСТАЛИХ ВЕЛИКИХ НАРОДА БЕЗ ЗЕНИТИСТИЧКОГ ДУХА.
- ЈЕДИНИ ЧАСОПИС У СВЕТУ КОЈИ ШТАМПА САМО НЕОБЈАВЉЕНЕ РУКОПИСЕ У СВИМ ОРИГИНАЛНИМ ЈЕЗИЦИМА НА ГЛОБУСУ.
- ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ САМО 100 ДИНАРА. СВЕСКА У ПРОДАЈИ СТАЈЕ 10 ДИНАРА.
- ОГЛАСИ СЕ ПРИМАЈУ У СВИМ ЈЕЗИЦИМА ПОШТО СЕ ЗЕНИТ ЧИТА У СВИМ ЗЕМЉАМА СВИХ КОНТИНЕНАТА

Свеска за март-октобар 1924.

ЦЕНЕ ОГЛАСИМА: СПРЕДА $\frac{1}{1}$ — 1.500 дин; $\frac{1}{2}$ — 800 дин; $\frac{1}{4}$ — 450 дин.
У СРЕДИНИ $\frac{1}{1}$ — 2.000 „ ; $\frac{1}{2}$ — 1.200 „ ; $\frac{1}{4}$ — 800 „
ПОЗАДИ $\frac{1}{1}$ — 1.200 „ ; $\frac{1}{2}$ — 650 „ ; $\frac{1}{4}$ — 325 „

- La revue parait chaque moi epatant tous les Serbes et tous les autres grandes nations — sans l'esprit zenitiste.
- La revue est seul de tout le monde, qui publié les manuscrits inedites et originaux en toutes les langues du globe.
- Abonnement d'un an pour tous les pays etrangers: 40 francs. Prix du numero 4 francs.
- On annonce en toutes les langues parce-que on lit „Zenit“ dans tous les pays des tous continents.

примерака 10.000 exemplares

ИЗВОЗНА БАНКА
БЕОГРАД

У својој палати на Теразијама.
Телеграм: Извозбанка. Телефон: 235, 301, 33-11.

Капитал уплаћени Дин. 30,000 000.—
Резерв. фонд „ 25,000.000.—

Обавља све банкарске, извозне и комисионе послове.

Прима улоге на штедњу под повољним условима.

ВЕЛИКА ТРГОВИНА
Јевта М. Павловић
и Компанија
БЕОГРАД
Кнез Михајлова бр. 41.

Препоручује купцима и потрошачима
Великч | |
| | Избор
сваковрсних хартија за писање, цртање и
— канцеларије —

ALEXANDRE C. ECONOMIDES
EXPORTATION

des peaux brutes

EN GROS

specialement peaux d'agneaux des moutons chevretes et chevres ainsi que des peaux des veaux e. t. c.

BELGRADE — SAVA

Savsko pristanište

Adresse telegr.: — Economides Belgrade

ИЗВОЗ
ЈАЈА
и
ЖИВИНЕ

БРАЋА Д. МИХАЈЛОВИЋ

БЕОГРАД — Краљев Трг бр. 21.

Телеграми: Душан Телефон 150 и 10-59.

EIER

u.

GEFLÜGEL-EXPORT

БРАЋА Д. МИХАЈЛОВИЋ

БЕОГРАД — Kraljev Trg br. 21.

Telegramme: Dušan Telefon 150 u. 10-59

БАРБАРОГЕНИЈЕ

Моја нова песма је бесна муња матере сунца
Сав обруч земље је горући екватор -
Хеј откуда ви зраци побуне марсове?
Моји су осећаји отупели за обичне љубави људске
Та чија се то мржња укочила под мојим погледом?
Моја су плећа преуска за бунтовне валове нових планета
Мада поносан љубим једну једину жену

Авај

Само сам нов земаљски човек старог невремена.

Лако је вама лака марсова телеса

Ви можете падати и ломити крила колико вам драго

Ви можете у слободи да се уздигнете

Ја? Ја несмем ни да поклекнем

А камо ли пасти на овој планети.

Још дивљачки сам везан и не могу да се пропнем

Ах дивље би да рикнем у планине балканског континента

Зверски ухваћен у лисичине истока и запада

Јаој. . . . .

О ви марсове бедивије и сулуди фантоми

И ви ждралови раскринкане европске венере

Ви не знате за грчеве ове тужне једном прегажене земље

Ви ни не слутите проклете турске меридијане

Ваша су браћа узалуд локала младу балканску крв

Нека — на многаја лета: ваша мржња и моја љубав

Наша је застава данас небо

Моја је отаџбина одвајкада земља.

И још ћемо се вијугати на боговским вешалима

Аман

Али нове болове осветиће барбарогеније.

ЉУБОМИР МИЦИЋ — Београд

ЗЕНИТОЗОФИЈА

или енергетика стваралачког зенитизма

1.

No made in Serbia

наши сапутници никада не могу бити мртваци. само живи живот живота! наш сапутник је будући зенит-човек, централни трансформатор наших живих и бунтовних варница, наших дивљих и варварских енергија.

а живот? тај бедни живот често ми се причиња као огромна козмичка фабрика, у којој неуморно раде хиљаде хиљада неурона и милиони милиона електрона. још је неизмеран број оних што ленствују и што ништа не раде!

моје привиђење није ни козмичко ни животињски земаљско. та животиње не познају систем спекулативне филозофије а још мање индијски опијум будизма. моје привиђење је сасвим људско и према томе сасвим банално.

та привилегованим људима је допуштено и слатко, красти богу дане — хеј!

2.

тек после свих грехова настаје филозофија. ми још нисмо изашли из појаса грехова. зато ми срби немамо филозофије.

удрите ме опет по лудој глави, пошто сам ево умочио старо перо да пишем нову причу о рођењу божјег телета.

рођење божјег телета! божје теле!

диван је феномалан играч на крвавом ужету — од скоре прошлости, за нас подигнутих вешала.

слава вешалима! ми смо их зубима порушили, пуцајући право у лалоче смрти. ни једног јој зуба избили нисмо — упркос што: наше рођење било је смртоносно, као рођење божјег телета или буна зенитистичког покрета.

слава вешалима на висини!

тако после свега, најзад је и зенитизам заиграо као луд и фантаман играч, на балканском горућем зраку генијалног ванума.....

3.

наша реч у новој уметности и новој менаџерији „изама“, била је магична, била је нова и последња. као обично: последња, али овај пут и у првим редовима: делотворна!

само неколико речи у вези с овим последњим и завршним „измом“ једне набујале епохе, пошто је он једини „изам“ еминентно поратног карактера. енергетика стварања је било зенитизма, који одлучно хоће и тражи синтетизовање свих феномена у највишим и најосновнијим формама живота и светова.

назовимо тај нагон стварања: енергетички императив, поред „категоричког императива зенитистичке песничке школе“, кога сам се ослободио обелоданити, у пролећу 1922. године, на запрепашћење свих срба и осталих великих народа без зенитистичког духа. од тога дана објективно датира прва револуција у целој анемичној и еклектичкој поезији свих јужних словена (и осталим областима уметности!) без ичијег признања, до данас. тим боље!

сигурно је: нема ни једног великог уметника, песника а и филозофа, који не носи у себи клицу или нагон зенитизма, пошто је зенитизам самородан и пошто није вештачки производ модерне буржоаске рекламе. још мање је производ какве империалистичке културне спекулације.

4.

ово десет тачака на једној табли које нису заповед, него само општи принципи:

- 1)** — зенитизам је пробужђење елементарности и виталних нагона рада, који су природени свима људима.
- 2)** — зенитизам буди у човеку све што је опште-човечанско, све што је надлично и све што је у сродству са **барбарогенијем**.
- 3)** — зенитизам је због своје елементарности и креативне сингетичности нераздвојан од свих оних који стварају велико и ново који раде за будуће човечанство.
- 4)** — зенитизам као јава показује, да су људски коначни циљеви недостижни а најмање без љубави за оне који највише раде на остварењу новог поретка у свету и нових односа међу људима.
- 5)** — зенитизам је као еликсир вечне младости уједно и свест, да се мора неуморно и вечито пењати.
- 6)** — зенитизам је енергетички императив целокупног рада нове уметности, који треба да пође упоредо са путем оних, чија борба истински води ка заједничком циљу човечанства.
- 7)** — зенитизам је јасна свест о лажима литерарних „снова“ и заблудама „апсолутнога“ у филозофији.
- 8)** — зенитизам је јакост неукротиве воље и храна творачких инстинката.
- 9)** — зенитизам је позитивна енергија у подизању вертикале новог духа.
- 10)** — зенитизам је такође и негативна енергија, пошто се троши и неизбежној борби са пеливанским духом многобројних културних евнуха, у трајној борби обарања њихове смрдљиве материје и ограничености, њихових шупљих тикава у хоризонталан положај гроба.

ово је наша јава, нова и одређена реалност, без икаквих примена симболике, без икаквих накита панфразерства: мисао као машина — дело као механизам!

5.

одувек су песници хтели да плегу бичеве и шибају овај свет. **у** име кога? **у** име чега? **не!** ни бичеви не мењају људе. **с**ве дотле неће бити спокоја међу људима, доклегод буде оних који бичују и оних који су бичевани. **п**есници, оканите се ћорава посла: не сме бити ни једних, ни других! **в**ас многих неће бити већ у скорој будућности.

нови дух треба да је вођ и акумулатор свих творачких снага уметности и рада. **т**ворачка снага је струг који дубе корито, а творачка воља и видовити ум нека одређују форму токова — стварајући симфонију рада, ритмова и слапова.

нови песници најбоље знају, колико су немоћни данас ритмови, стихови и слапови речи.

6.

нова реч је антена и тек у ванумној сфери простора настаје поезија. **т**о су зенитистичке **речи у простору**.

- песништво је прва равна симетрија
- сликарство је друга равна асиметрија
- пластика је трећа равна планосиметрија
- музика је четврта равна несиметрија
- плес је пета равна ритмосиметрија
- драма је шеста равна полисиметрија
- филм је седма равна контрасиметрија.

све у свему, свега је седам варијанта симетрије, које су уопште могуће у природи. највише седам симетрија може се појавити у једном кристалу. чудна је математика кристала: $7 \times 1 = 1$, једно тело. и овде је један кристал, једно тело разнородних живота: уметност!

Зенитизам, као нова уметност која обухвата све родове, једина је осма равна вансиметрија односно надсиметрија у простору: ново надприродно тело, стварано максимумом расположивих снага у човеку. само је неколико таквих синтетичких дела нове уметности и новог живота, која донекле одговарају зенитистичким принципима **релативне естетике** односно **антиестетике**. та ретка дела једина би могла да буду означена генералним заштитним жигом зенитизма. најбоља ознака не најбољем месту, најбоља реч за најбоље дело.

7.

геније само открива — гробнице, проналази — мумије, спознаје — наличје живота. **Барбарогеније** тотализује све снаге постојања у јединствено било новог живота. **Барбарогеније** ствара ново дело и буди **колективни осећај** код људи, који је исконски елементаран али убијен противчовечним културама и нечовечним религијама.

Савремени живот тежи ка потпуној колективности и економији свих виталних снага: **организовање** свечовечјег рада и **економија** колективних осећања, **концентрација** свих појединих снага у велико коло целине.

8.

душа је насушни хлеб и насушни терет свих словена и свих источника. **ослободимо** се терета душе и насушног хлеба сентименталности!

освећење и миропозавање наших душа није обављено по хришћанском церемонијалу српско-православне цркве, у црквеној лађи, него по хришћанском церемонијалу у братоубилачким ратним рововима. — „**рат** међу вама!“ — парафразирали су храбри политичари сентименталног месију, који је шапутао људима **рима** и **јерусалима**: — „мир међу вама!“ — **иза** тих речи гореле су катакомбе и звекетало оружје римске прастаре буржоазије. **за** те речи распели су римљани једног напуштеног и поплуваног фанатика.

најсвирепије пароле и парафразе бацају међу народе епигони светлих духова и профанатори великих умова.

ми се одричемо оскрнављеног старог хришћанства.

ми исповедамо **ново и чисто варварство**.

старо хришћанство је људождерство.

ново варварство је људобратство!

9.

европска култура је свирепа и људождерска. **зато** зенитисти раде за **балканизацију европе** и хоће да прошире свој **културни нихилизам**, у име новог

варварства, на све континенте. **у** име нових људи и нових континената, у име одлучне борбе: **исток против запада!**

нови балкан је колевка чистог варварства, који исповеда ново људобратство. **у** томе знаку настаће наша нова култура и нова цивилизација. **она** ће се морати створити коначним сударом двају старих, до крви непомирљивих џинова: **истока и запада.**

10.

пре последњих ратова мисао је ходала на траљавим табанима и као колос, на стакленим ногама. **о** томе је много и епски причао руски граф лав николајевић толстој, пошто није могао ни слутити заједно са максимом горким, да ће покретач зенитизма једног дана морати написати: „**епика није енергетика!**“

после империалистичких и ослободилачких ратова, мисао игра и врти се на усијаним главама. **о** томе је на све веке заћутао пролетерски комун-отац комун-син и комун-дух свети. **само** радиотелефони зујали су над све континенте једнако: „**лењин је умро али његово дело живеће вечно.**“

чини се, у француској су само ромен **ролан** и анри **барбис** слушали ту вест целог дана 21. јануара 1924. **у** америци ептн **синклер**, у индији махатма **ганди** и још можда који непознати јоги. **у** србији?.....

сутрадан, у енглеској, саставио је министарски кабинет вођ II. интернационале сер мак доналд, у име његова величанства краља **ђорђа VII.**, ваљда, да се одмах успостави чувена равнотежа, која нам уништава и живот и младост.

11.

нова мисао врти се и пење као вилинско коло, изнад своје осовине. **то** је **вевитовофија**. **нова** мисао је у чуну, у спирали, у вертикали.

зенитозофија је последња вертикала духа, која спаја земљу са осталим планетама. **зенитозофија** спаја три најважније тачке у простору: **земља-сунце-човек!** тај **метаковмички троугао** једини је зенитистички символ. **иначе**, зенитизам не признаје симболе, у ниједној области нових манифестација и нових феномена.

Зенитизам је у осталом, као дефинитиван „изам“ конгенијалан за све оно што сви хоћемо и тражимо: **тотализован и јединствен израз за синтезу новог духа**, свих његових напора и свих тежња **ка зениту**. **ево** нас најзад, на правом путу.

Зенитизам је нов проналазак технике духа и конструкција ума. **Зенитизам** је **лиф аероплан** за прву, за другу, за трећу атмосферу — за све атмосфере! **еурека: зенитизам!**

12.

овај наш живот, без зенитизма и код других људи, не вреди ни луле дувана. **баш** није вредан да га нови песници живу. **тај** нови живот требао би да се поноси са нама, али нажалост не и ми са њиме.

наше време се обукло у бетон-оклоп, у стакло-торзо, у гвожђе-траверзе, у електро-жице, у радио-валове. **време** је навукло бетонску круну и стаклену кринолину: **гвоздени рококо**. **само** је тај нови скоројевић заборавио електрични мозак, радиумово срце, ноге од каучука и руке од магнета. **то** је много тужније од судбине сентименталног вертера и пропасти његовог антипода, надувеног заратустре.

13.

аероплани посећују облаке, прелазе гробља, гробове и градове. **а** никад не ће да се спусте на тупе крстове и оштре громобране. **њ**ихови пилоти немају смисла за конструктивно сликарство и земаљску људску судбину.

ни мртвим ни живим песницама (после неколико смрти које су надживели) не вешају се више зелени венци цвећа ни тврде корице сувога хлеба. **а** камо ли да их благослове аероплани?

зато, наши **спиритоплани** залећу се под округла крила машина и раденика, где пронађоше нову и савремену естетику духа и механизма. **наши идеоплани** високо узлећу из наших груди, у безбројне хангаре рада и љубави, у аеродроме братства свих људи и свих континената. **стара песма на нов глас!**

где има срца, тамо има и сунца. **г**де има нових песника, тамо нема ни старог хлеба. **тако** је у великој србији или југославији или схс — како коћете.

14.

сви сирови елементи живота претварају се у дело помоћу енергетике зенитизма. **наш** живот гори као пречник смрти. **с**мрт је круг.

немогуће је, да људи буду истовремено правац и круг. **б**ежите из круга — у правац, у правац! **и** овде је могуће само обрнуто од геометрије: побости вертикалан правац у срце хоризонталног круга — зенитизам!

енергетички императив је **зенитонова барбарогеника** луде и дивље мисли шестог континента балкана.

а ко је то зенитон?

зенитон је ванумно чудо: синтетичан човек надживота, син балканске тугоматере **фата-моргане**.

Београд, 1. маја 1924.

ЉУБОМИР МИЦИЋ — Београд

P. S. овај есеј биће објављен на немачком језику („Sturm“—Berlin), на енглеском („S4N“ — Northampton), на фламанском („Het Overzicht“ — Anvers), на пољском („Blok“ — Warszawa), на француском („La vie des lettres“ — Paris)

Louis

Lozowick

New-York

Original „Zenit-Galerie“ Belgrade

весела синагога

Сутра је дан народне судбине. Крчме певају. Кораци Врисак Револверски куршум самоубице. Врата. Визија. Ревизија.

— Ко је?

— Ревизија! Кораци. Последња степеница. Поноћ. Једна врата. Друга врата Лавез врата. Врата су ко бесни пси. Соба.

— Како се зовете?

— Репудлика! Напољу је месец септембар и зато сте дошли?

— Изволите брзо живети! Ало! Хоп! Загрљај?

Визија је дрекнула као мачак у фебруару. Људи су одвратне карикатуре. Да.

— Ја имам лобању.

— А што имате у њој?

— Два ока којима се чудим вашој грандиозној образини.

— Моје лице је сунце у пустињи.

— Добро. А како се ви зовете?

РИТМИО СТРАХ

Страх? Ах! Ко незна за обрт света на главу, томе ће уже отпевати п следњу песму.

— Ви сте тиранин. Клекните! Ја ћу узети огледало и на вашем носу одсвирати песму будућности.

— Нееееееее! Ја хоћу песму садашњости.

— Онда марш напоље! Ја хоћу љубав.

— Животињо! Ви хоћете моје љубави?

Ритмио Страх није никада љубио живога човека. Ритмио страх љуби само лешеве који су за живота патили за човека.

— Ја патим за вас.

— Ви сте дрска шкољка, у коју је ђаво метнуо лаж уместо бисера.

— Ја љубим. Моја је љубав потресла земљом у Јапану и порушила цело једно село.
 — Ти кујо без марке, ти кћери цивилизације. Иди од мене и не заборави жуту путницу пошто ја слушам глас господњи из дубине свог празнога џепа.
 — Ја љубим уметност и зато свој живот поклањам вама. Убите, али ме пољубите! Скините ми ципелу и обујте ме у опанак, само ме пољубите.
 — Ђаволи те љубили у слободној миротворној републици, а не ја. Ја никада нећу пољубити лепе госпође, која носи ципеле нечувене фирме Х. Р. С. С.
 — Ах, мајко божја Света Цецилијо и Литературо — што сам ти скривила?
 (Удара се у прса а у Београду, земља се тресе.)

Јутро се је распрело под прозорима Ритмиа Страхa. Под прозорима скупила се светина, мушка и женска. На асфалу је лежала мртва млада жена. Очекује се комисија. Дотле, леш су покрили шареним плакатом, на коме је било дебело штампано :

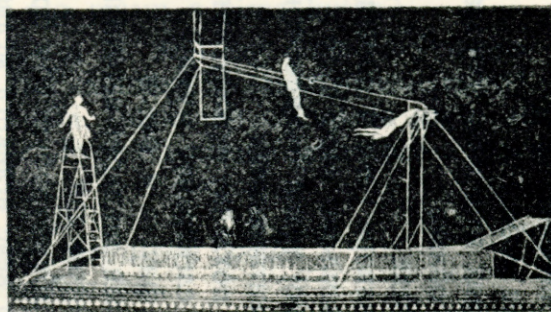
**НАРОДЕ МУДРИ — ПО ЧЕСТИТОМ УДРИ
 БАЦИ КУГЛИЦУ У СЕДМУ КУТИЦУ**

На веселој синагози одбијали су часови у ритму маџарског чардаша. Долази комисија коју предводи ректор србождерског факултета, доктор демагогије **РАПАСТИДИЋ**. Утврђена је смрт. Леш је одвежен у београдску државну просектуру **ПАКОЛЕ НИШИЋА**.

Било је око подне, када је комедија завршена. Мудри народ се је весело бацио на обилне ручкове у знаку броја **7**. Србождерска клика — целом свету дика !

**КЛИКА
 КЛИКА
 КЛИКА** **ДО НЕСВЕСТИ!**

БРАНКО ВЕ ПОЉАНСКИ — Београд

и треба да се газе **ПУТЕВИ** које су прокрчили — **ЗЕНИТИСТИ**

JARDIN DE LUKSEMBOURG

Girl passing under the trees
They are ripe fruits;
Ah could put my teeth into these ripe fruits!
Voluptuous warmth,
Naked statues,
Bees taking their fill in the flowerbeds,
Sparrows hopping in pairs,
One pigeon circling another on the grass,
Lovers sitting by the Fontaine Medicis.
The pond with its spouting fountain
Which somehow reminds me
of what Freud says about sex-symbols.
Warmth — oppressively sweet,
Languor in my limbs,
Hunger in my veins,
And suddenly remember a painting by Fragonard
Of Leda and the Swan.
A torment myself
Looking at the girl passing under the trees
They are ripe fruits,
And am famished.

Simon Felshin — New-York

освајање облака

Прашина је конструктивна магла
Црна сива пепељаста
Месо живих небеса
Флуид бледих нацрених образа
Освајајући облаке
Терамо облаке
Стварамо изворе реке и понорнице
Женски омамљени чарни пузе
По прслетној трави будине чежње
Тикатакатиакатакаааааа
Ми имамо похлепну крваву лутку
Ми имамо електричну мумију
Ми имамо фауста и океан
Монументалан мистериј источнога грсха
Долази огњени дан
Бумбурбумбумбурбумбубу брумбубу
У априлско вече великога мелвела
Градитељи смо града од меса и кости
Ми освајамо
Ми градимо.

АНДРА ЈУТРОНИЋ — Сомбор

PATRIOPANTOMIMA

Dan glupih tikvana. Postaviše na ulicu sabirne kutije (specijalitet najvećeg epigonsko-ga centra zapadnoevropske kulture.) Gomila se kotura. Magla seda na cipele. Prolaze obične pojave: konji, ljudi, psi i zapadno evropski kicoši u najmodernijem fraku (i majmun Jack imao je frak.) Dame se smeškaju pod uobičajenom maskom. Odvodni ventilatori uličnih pluća raznašaju parfem.

„MOLIM DINAR ZA HRVATSKU ŽENU“

Molim? Sto dinara, ah! Sto k r u u n a! Em, em smo političke akrobate. (Svaki je čovek doista veštak gde se ne treba pokazati prirodnim!) D me se smeškaju. Misle: patriotizam je stajanje kod sabirnih kutija.

Objektivni prolaznici misle: patriotizam je sipanje pogrda na sve ostale nacije, sa naročitim privilegijem na — Srbe.

Tramvaj zvoni. Ulica miče ušesima (u ostalom svetu to obično čine magarci.) Oko sabirnih kutija jurnjava. U automobilu se provezao bogati buržuj, koji traži inflaciju pošto njegov pas ne može da ide pešice jer ima zdrave 4 noge i rep. Po asfaltu klima čovek s dve drvene noge. Preskakuje 10 metara u 5 minuta. Slovom: DESET. Sluša razgovor ugodni naroda štakanskoga.

DVE ŠTAK E GOVORE.

Desna: umorna sam.

Leva: hladno mi je.

Jedan metar: po minute. Tek 30 sekunda a večnost! No prva je sabirna kutija. Čovek pruža desnu štaku i klima levom veštačkom nogom.

„SAMO JEDAN DINAR OD OVE GOMILE“

Njegov glas je puzav kao magla a vređa kao prostački parfem.

Desna štaka: dosta sam bila u vazduhu.

Leva štaka: hladno je na asfaltu.

Dalje! 30 sekunda jedan metar iza kutije. Vazduh je prepun zujanja. AVION.

300 kilometara na čas—120 metara u 60 minuta.

Čovek misli: bezbroj dinara pada u kutiju za nekoliko minuta. Obadve štake misle: muče sebe i nas. Do sto đavola.

SMEŠAK DAME VREDNOST NEOGRANIČENA

A ja? Ni dinara! Čujte kljake u budžak ćete doskora.

Desna: zar sam kriva što nisam smešak dame?

Leva: zar sam za budžak što nisam s birna kutija?

ČOVEK: Čekajte slug e! Ovaj mi se izlog dopada. Pozooooo desna štako: udri da se rasprsne u u p r a m p a r č a d. Bez zapovedi leva istovremeno mlati! Čekajte dok vas pridignem!

Tramvaj zazvoni, avion zazuji. Posle mir. Maglena ulica zeva na sve prosjake koji imaju po dve drvene noge. Prokleti zakon ravnoteže i glupa fiziko! Čovek na asfaltu po dužini i širini peva:

Ja nemam suknje.

Ja nemam zaštitnog žiga „hrvatska žena“

Ni buzdovana Kraljevića Marka

Da ga razvučem . . .

Policajac (inače važna ličnost pred puzavcima:) prosjačenje po ulici je zabranjeno u sve dane sem petka, a dreka u sve sate preko dana.

A?

Tableau!

Stevan Živanović — Zagreb

УТРО, ПИСЬМО.

РАДА ГОР.

Ты победишь ее немое постоянство
На пьяной пене вставших хмар,
Железный март. Отбуживавших страстных
У рады гор зеленый шумный жар.

О, правда ли, взлетевшей дрожи
Явитель облачной ладьи
Весне воображенный дождь
Из вещей свежести склонить

Размытый быт, ее немые гряды,
Чтоб эти виденья ты воплотила в явь,
И вот они опять заволновались радой,
О, лунный лог расположен ко сну.

Как ты блеснешь, коснешься скрытой сини,
Как я, что в этот сонный снег
Расколдовал неразлучимых иней
Твоих ресниц пушистый вешний мех

Явьсь опять, черпни тенистой выси
Или взойди на сумерки наложницы своей.
О, лето лет, земной весны отныне
Благовестять падумчивые пчелы дней.

Твоих речей младое дивованье,
Как радонеж волхвующей ко ы
И в том разлоге золотое раянье
По осияни осени и отблесками росы.

Калмыцких скул жестокий дивий очерк,
Какой радугой косога взора речь,
Какой крутоворот, разлог и туча
Сомкнувшихся как своды плеч

О этот очерк давний дан мне в помощь,
Твоей улыбке он залег
И вот — он говорит с дождевых поймищ
Что он обрызган свежее строфой.

Ты кличешь ли меня,
Волнуя в сонной смоли,
Твоих волос целованную прядь,
Дивунья милая, вечер тобою пролит
Певучий серп краснополянских гряд.

Грегори Петников — Москва

LA MORTE DI UN CIGNO.

La vita di Adolfo De Bosis fu tutta un dono alla famiglia, agli amici, alla Poesia. Ricordo quando, una volta, mi parlò de' suoi bimbi. I suoi versi gli tornavano sulle labbra, nella *halle* del grande Albergo Milanese: „An he ne colgon echi, volgendosi attoniti, sette — visetti arguti, rosei nidi ai baci — mentre al segreto ritmo io tento s'accordi la vita — con più dura arte, o Libro che non in te mai posi.“

Egli convitava, veramente, le anime. E l'ospitalità s'esercitava generosamente con quel lusso e quello splendido isolamento che fecero di Lui, in auree giornate della meravigliosa Roma il centro d'una sfera ideale.

Egli era di quegli uomini, incredibilmente alti, che lavoravano maneggiando la greggia rude materia della vita: e che, negli ozi rari, sapevano cantare con propositi. Per questo è, nella Sua Poesia, il linguaggio grave e severo, libero ed altero, degno di essere dato da uomini ad uomini come una salutatione augurale. E, la sua, è, in sintesi, o, pera d'amore virile. E se bisogna credere alla giustizia storica nei destini della Poesia io credo che alcune liriche di Adolfo De Bosis — nele quali la forza anima la bellezza e la solleva — non morranno. Il Poeta che abbiamo perduto era degno di concatenarsi col Carducci e col Foscolo. Egli possedeva, in sommo grado, gli arcani psichici ed estetici che fanno del Poeta l'espressore perfetto di se e delle cose universali. Altezza d'ideale, nobiltà di concetto, forza d'espressione, squisitezza di sensibilità, magia d'ispirazione, potere di sintesi, maestria assoluta delle leggi ritmiche, misura aristocratica e colpo d'occhio astrale sul panorama creativo. Ricordo certe liriche, a caso. *L'invocazione: l' Elegia delle fiamme e dell' ombra.* Alquanto carducciane, forse, nel tipo e nel suono. Ma d'un impostazione architettonica superba, d'una purezza di slancio, uniche nella poesia moderna d'Italia:

Non parliamo, poi, di quelle autentiche meraviglie che sono le liriche dai titoli sovrani: *Ai convalescenti: A un macchinista; L' Inno al Mare e l' Inno alla Terra.*

Ai Convalescenti: una collana di strofe semplici che sembrano veramente scritte per essere pronunziate da una voce anatomistica, la quale sappia, a vicenda, affondare e togliere dalla profondità organica della idea, con grazia sola superata dalla maestà, il viscere molteplice della Poesia. E se l' arte del dire è suprema, tutti i divini languori della morte quasi raggiunta e della vita quasi rissurata, sembrano veramente comunicarsi all' ascoltatore che ne gode come d' una primavera carnale:

*Io parlo a convalescenti
da un lungo male mortale,
a giovani convalescenti
pensosi del loro male.*

*E vedo l' anima sbigottita
del ritorno verso la vita
scaldarsi a le mie parole
come la membra nel sole.*

Tale è il destino, tale è la gloria della Poesia. Dire la voce dell' anima alle anime col suono più semplice e perfetto. Tutta questa lirica di De Bosis è una festa della melodia, una gioia dell' abbandono estatico da cuore a cuore.

L' Inno al Mare è una superba affermazione del distico rinnovato. La terribile misura latina è trattata con regalità d' atteggiamenti e d' atletica sicurezza di ritmi: soprattutto con un senso sinfonico del gioco dei metri che ha del Wagneriano e dell' Ossianico insieme. *L' ode a un Macchinista* appartiene al futurismo ed è celebre per l' anar-

Behrens

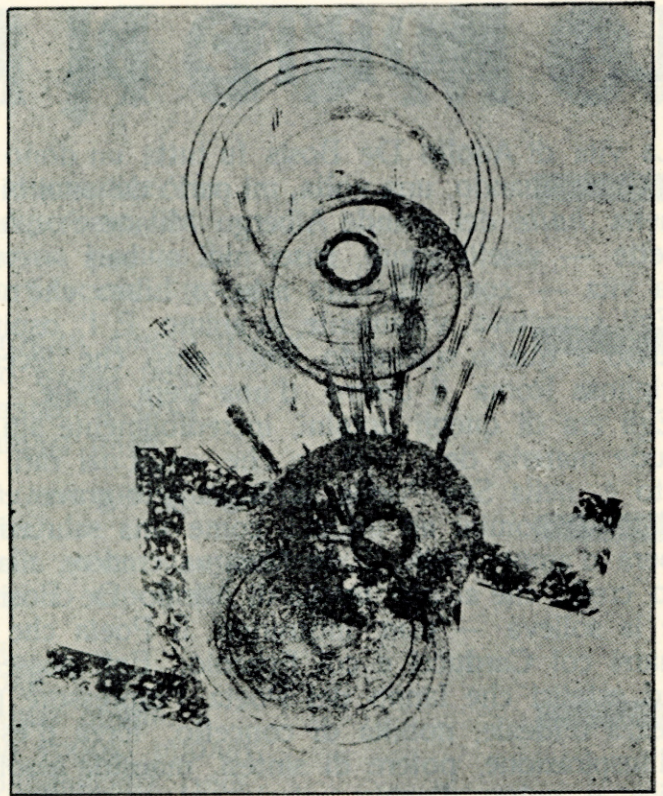
Hangelier

Berlin

Druckkonstruktion

Original „Zenit-Galerie“ Belgrade

chica spezzatura del verso e l' esperimento libertario dei ritmi. Un insieme orchestrale vigorosissimo, un dinamismo espresso con tocchi formidabili. Una bellezza verista, un senso politico reso con la massima forza. Del ferro messo in poesia con la virtuosità dell' orafo cinquecentesco e la modernità di un Walt Witman mediterraneo.

Ma *l' Inno alla Terra* è la lirica degna di appartenere al sacro filone indigeno che ha dato i *Sepolcri*, la *Ginestra* e *Le Fonti del Clitumno*. Chi ha scritto *l' Inno alla Terra* è un re della Poesia. Qui la lirica è veramente l' espressione di ciò che il Poeta sente per l' impressione degli oggetti e per la forza degli affetti che lo muovono e che egli direttamente palesa, quasi a pena respirando. È una poesia che rampolla dall' anima come una aspirazione faticosa, come un tocco continuo di lira che lusinghi ed accenda, a legge alternata. *L' Inno alla Terra* sembra un canto primogenio: uno di quei canti che dovrebbero essere sbocciati all' aurora del genio umano, quando scopo inconscio della Poesia era d' ammaestrare, ordinare reggimenti d' estasi e istituzioni di cuori, cantare le azioni degli uomini e degli dei, sciogliere accenti d' anima sotto le volte dei templi e dei cieli. Come negli inni di Pindaro abbiamo qui il pensiero maschio che pur non invita alla guerra, l' imagine della gloria ma non fra l' armi e le stragi: si bene, il sogno di una gloria pacifica, serena, la quale illustri il nome degli uomini e delle famiglie fra i membri della polvere olimpica che è, poi, la stessa eterna polvere della vita. Ed, anche, vi è dell' Anacreonte. L' orgoglio civile e politico si disposta alla delizia domestica e privata. La voluttà appare non molle e lasciva, ma piena di grazia e di equilibrata bontà contemplatrice. Da questa lirica all' isolatria Shelleyana di De Bosis è breve il passo.

Il nostro poeta si sente attratto verso quel panteismo sentimentale, quell' emotività incantevole dell' anima e quella energia eroica di gesti e di accenti che sono i costitutivi essenziali della figura immortalata nel titolo principesco *Cor Cordium Shelley el Epipsychidion* sono in gran parte della Poesia e della Vita di Adolfo De Bosis. Nobilissima fronte, adamantiera coscienza italiana! E l' Italia lo deve piangere. È morto un Cigno candido, in questa terra di corvi e di avvoltoi!

PAOLO BUZZI — Milano

23,⁰⁰ HOD.

Poslední tramvaj
Buráci triadvacátou hodinou
Poslední chodec
Pluje fialovou atmosférou
Poslední obloukovky
Za poslední autodrožkou.
Už jenom hodinu.
Zapadlív jazz

V hasnoucím baru
Na rohu bulváru

Rudy Aldebaran
Se trese
V zpožděném taktu
Osamělé činely
V hlubokém sametu saxofonu.

PALESTEENA FOXTROTT

posledni

číslo

Coctail

kvapici pulnoci

vre

vpismenech broušené naděje:

Budeme tu ještě za hodinu

všichni již leží **A**prece bdi ve svých postelích

ale skočí k nam na náměstí až treskue

první revolve **R**

RADIO:

triadvacet hodin

Bursa plodin

Půlnoc za hodinu:

zapálíte minu!

Voskovec — Lyon

Клек/Мицић: Во имја зенитизма

== PER „ZENIT“ SALVE! ==

PAOLO BUZZI

PUT DO JEDNE SPOZNAJE

Vekovi su morali proći, da se od jednog sasvim iluzernog ili eminentno naučnog zenita, dođe do našeg pojma o zenitu, koji ima jedno duboko, i to najviše značenje. Za naučnika je zenit čista matematika. Zenit svih dosadanih pesnika i celog starog čovečanstva je prazno koketovanje sa mesecom — sa nečim nedokučivim ili najbanalnijim. Zenit zenitista ima da znači svetlu veru, nepokolebivu spoznaju i uverenje. On obeležava siguran put u sutra, bez skretnica.

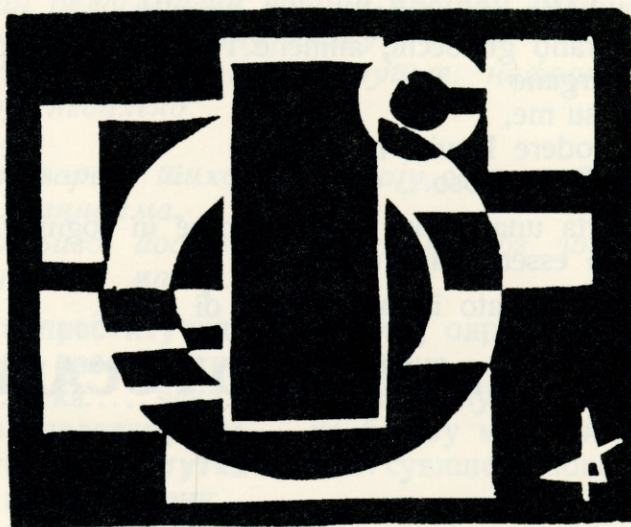
Mili moji pilići! Pokušaću da pokidam sve zapreke koje me od vas dele, da oslobodim svoju glavu oreole ludaka (ali samo za jedan minut!), da predem preko svega što me ispunjava revoltom protiv vas i sebe i svega. Nastojaću, da budem tih i miran, savršeno umiljat, sa rečima koje kod drugoga ne bude mržnju i odvratnost, ili strah pred ludosti. Inspiracija je bila vrlo nežna. Šta više — možda čak i sentimentalna. Mesec svetao i pun „na nebu“, voda je tiho šumela oko broda, a negde sa obale dopirala je pesma devojke što je plovila u čamcu. I lipe su mirisale, Eto, takve su „čiste“ inspiracije! Bio sam oduševljen metakosmosom, ženom i lepotom zemlje! Možda ću, ovako zbližen s onima koje ne volim, biti manje pakostan ali nipošto okrutan. Istina, doživeo sam i danas i juče koj-šta, imao sam i drugih pobuda. Najživlje se sećam: dnevno stotine prolaze pored mene — prljavi i pocepani. Raširenih nozdrva srkao sam mirise blata, smrada, znoja i parfema. Svi mirisi udruženi, raznovrsne jakosti i nejednako mešani, budili su u meni neuravnotežene želje: da milujem i celivam, da rušim bez milosrđa, da uživam u rasporenim trbušinama. Jezovit je govor mirisa, što ga pružaju ljudi, prolazeći hitno ili usporeno za nejednakim ciljevima. Ali i to treba da se zabrani u interesu našega zbliženja.

Sedeo sam zavučen i poguren. Lutao sam bezglavo i leno i ludo. Neka praiskonska mōra (to nije samo prazna reč!) napala me divlje u mozgu, u srcu, u svim mojim udovima. Da li je to zbog nečije kletve? Ili od lenosti ili zbog očajanja ili zbog nečije ljubavi? Možda treba da se prokune čovekova i božja krv da se prokunu grčevi dedova i majka u porođaju, da se prokune svoja sopstvena glava, zato, što je zalutala u lavirinte bez ijednog izlaza? Ooooh! Boli praznina, praznina svega oko mene. Nego, crkni čoveče! Ne mogu da podnesem prazne radosti. Pokopao sam već odavna sve prazne veličine. Svi dostojnici od pape i patrijarha do devojčice nevinih očiju, pokopani su za mene. Stojim tup i živ u mrtvome svetu. Čovek otupljuje ako odviše gleda.

Ipak treba pokušati! Pokloniti se? Pokoriti? Pipati golo meso, stegnuti stomak kad je pun i kad je prazan. Familija, otadžbina, skupština, vera! Kako je to zanosno. Imati dobrog dušobrižnika, milosrdnog kralja, uplivnoga tatu ili otmenog dedu, biti sin jedne smele nacije. Malo ćemo se milovati, pa opet malo tući. Ali i danas i sutra i uvek naša svest biće duboko zauzeta mnogim intimnim svetinjama. Oh, sačuvati belinu svojih ruku! Bezbroy puta je milije uprljano parče moga odela nego prividna čistota, i lažni zanos gomile. Šta da se radi? Čija je krivica što sam dojen i mlekom i krvlju, i da me neka stara snaga neumorno brani od kulturne infekcije. Teško mi je, što ne mogu da raskidam sebe ili vas. U svetu nema praznih puteva! Uopšte nema jednoga puta. Najpre treba da se oseti potreba za putem ka zenitu, a zatim da sledi zasićenost od svega onoga što postoji u svojoj nepokretnoj formi. Evo puta prema zenitu! Najpre trebalo je biti lutalo i beskućnik u familiji duha. Onda dolazi postepeno dizanje vertikalnim smerom, ali ne prema jednom apstraktnom i mrtvo-matematskom zenitu. U zenitu zenitista živi duh novog čovečanstva, duh naše nove budućnosti. To je snaga koja pokreće i koja privlači. I nije me briga što je opšti duh savremenog čovečanstva

protivan našem duhu. Nije me briga da li su ideje svih zenitista dočekivane pogrdama i smehom, ili s ozbiljnošću i simpatijom. Ja sam čist. Ja znam da naš novi zenit daje snagu, i da će je dati svakome, koji bude u stanju da ga zavoli. Ja težim prema zenitu. Tamo je sedište čovekovo. Ali pre nego se postane čovek, treba biti fenomen-majmun. Milijuni običnih majmuna tako su svagdanji, da nisu čak ni za muzeje — a kamo li za zverinjake i cirkuse. Danas ne može se govoriti o čovečanstvu. Cirkus nije pozorište, pozorište nije život. Do čoveka i čovečanstva, do ljubavi i života može se doći jedino preporodom u zenitu. Zenit je oslobođenje. Ne treba suze posipati šećerom, ne — u zenitu nema komaraca!

MARIJAN MIKAC — Boka Kotorska

**Jozef
Peeters**

Anvers

**зени́ти́зм је дефинитиван покрет за
синтезу нове уметности**

**zenitisme est le mouvement définitif
pour la synthèse de l'art nouveau**

COCAINA

Ho fiutato la cocaina
e giro per la campagna in un barbaglio infantile
di bizzarra ebrezzai
Tutte le erbe e tutti i fiori
sono mammelle incandescenti,
che stringo tra le dita nevrasteniche
cingendole di trasparenza nuova.
La pianura striata di verde
mi da squilli violenti e bestiali
che risuonano nel mio cuore attorcigliato:
sono le capriole solenni e diafane
dello stupefacente gorgheggiante.
Che buffo scampanello nel cervello
se sgrano gli occhi, affinché i canti dei campi
convergono
tutti su me,
per godere la vita fantastica
di poeta radioso.
E' tutta una febbre che smarrisce in sogni divini
il mio essere trasfigurato.
Ho inciampato in una merda di vacca.

SOFRONIO POCARINI — Gorizia

MOSKAU

Für Chagall

**Dynamomaschinen bringen Karusselpferde in Schwung
Zwei weisse Chassis chamois
Die vierzig mai vierzig Kirchen
Grüuniform drel Himmelblau
Kutscherknie auf Ammenbusen
Beschlagene Pfaue
Staketenzaun**

FRANZ RICHARD BEHRENS — Berlin

ЕССЕ НОМО

Поноћ и четврт.

*Под монотоним и пустим сводовима, лампе уморно зевају еџеричним светлом
Један човек се наслонио на кайију: неодређене старости.*

Одевен је у дроњцима.

*Зима шибала његово помодрело лице
Он не успева више својим дахом да оживе
укочене руке кроз широке рупе простих рукавица.*

Смрзнуо се.

Као његова душа.

Један белосветски ноћник пројури певуцкајући неку одвраћену песму.

Две мрзовољне простишутке, нафракане, стоје недалеко.

Пуше.

Разговарају тихо и огледају се за ретким пролазницима.

Пажљиво посматрају непомичног човека, увијеног у маглу.

Прва проститутка: Ко је онај одрпанац?

Друга проститутка: Свако вече... у исти час
..... чека..... чека..... и толико пута узалуд.

Прва проститутка:.... на богату милостињу?

Друга проститутка: Јок.... сувише је поносан
.... на неку жену....

Прва проститутка: жену? Тај бедник? (презриво се смеје).

Друга проститутка: Дабоме.... жену.... своју стару драгану.... још увек лепу.... (показује на човека) гледај: права авет.... она жена... хијена.... Ето. Сиромах и луд.

Прва проститутка: А сада....

Друга проститутка: Чека.... увек чека.... она обично овуда пролази... и чим га спази, пљуне му у лице. —

Прва проститутка: А он?

Друга проститутка: Срећан је.... увек срећан, кад добије нешто што је њезино.... па макар и пљувачку.

(Дужа пауза)

Прва проститутка: Идиот!

Друга проститутка: Ессе homo!

(Завеса)

Världsundret Anno Domini 1921

Häpna värld!

Vrid din kautschukfysionomi
i fyrverkeribeundrande utropsveck!

Det underbara skall ske
det stora rekordbräckande

Moses Jesus Cagliostro
spiritister teosofor

alla alla *allt* distanserande
världsundret i singularis:

en rövare

skall gå till en man
som han rövat —

för att röva honom mera,
skall gå som barmhärtig samaritän

för att läka de sar
han själv slagit —

för att slå honom mera,
(vanligt, säger du — det *ovanliga* kommer:)

med den horribla paradoxen som ryggstöd
att mannen i fråga

slagit och rövat sig själv!

Men jag tror knappast du häpnar, värld.

Föga finner du

den tragikomiska pointen

i det svinaktiga

att en Lloyd George

suckar av medlidande

eller att amerikanska miljardörer

samlar kollekter av spräckta byxknappar —

det är *du*

som latit det gå sa langt

att det kan gå längre,

ock för svin är svin

en behaglig sort av fänad.

Och dessutom:

när jag lägger luren riktigt

tätt till din mage

hör jag att *du själv*

är i största behov av hjälpexpeditioner,

och att hjälpen blott kan bestå av ett valtalgat rep

för dig att dingla i,

av sådant slag

att ingen snuskdoftande räv

kan slinka sig igenom.

E. DICTONIUS — Riga

КАТИХИЗИС ПРИЈАТЕЉА УМЕТНОСТИ

- 1.** Знајте дакле, да вас буржуј као уметнички судија, води на странпутицу. — Његове изјаве су тенденциозне, пошто се он диви само малим сликама. Сваки пријатељ уметности зна, да критичар поседује збирку, којом на јефтин начин изводи ствари на чистину.
- 2.** Не поведите ни децу ни сељачку родбину на модерне уметничке изложбе они ће их огласити за глупе ако чују да ништа не приказују.
- 3.** Не реците о једном конструктивном делу: ја ништа не разумем. Уметност никада не делује на ваш разум, него на вашу сензитивност; то она сигурно чини и онда, ако ви о томе чак немате ни појма. Али ако желите дозволити себи тој луксус да је разумете, морате бити много разуман.
- 4.** Та не реците о конструктивном делу: оно не задовољава. Ви немате праве да ово кажете, јер ви нисте никада учинили нешто боље. — Сами уметници смеју то да кажу о своме раду — и онда певају анђели на небу.
- 5.** Не држите се чвршће објективне пластике од конструктивизма. То показује вашу неукусност у односу према пластици и њеном уживању, вашу похлепу за безвредним поседовањем и ако на слици нема ничег другог сем накривљених жена са кривим носевима.
- 6.** Не питајте: што ово значи. — Пластика није чаролија; слике или молераји не говоре ништа. Ако има што да се каже, учиниће то аутор. Слике морају деловати на вас.
- 7.** Не реците ни то, да конструктивне слике могу бити готово декоративно лепе, али да у основи нису права уметност. Права уметност увек је била декоративна. Зар ви то нисте знали? Зар се смањује уметничка вредност, ако се дело налази на рубу једне хаљине или на ћилиму? Зар нија грчка столица више тако лепа као слика венере?
- 8.** Не посећујте изложбе ни пријатеље, да би најзад сватили. Окружите се са конструктивним сликама. Не будите насилно пажљиви, и кад будете сасвим своји, ви ћете им се приближити.
- 9.** Зар уметничко дело није добро, ако не можете уживати у њему? Зар се оно може на вашу заповед стварати? Зашто се онда буните, ако дело не одговара вашим пренагљеним очекивањима? Окружите се онда својим сопственим старуди-ма али не тражите, да уметник изграђује ваше сватање, које ви и сами не сваћате.
- 10.** Уметници стварају из природног нагона и с љубави пружају вам резултате.

(Превела **Ника-Нај**)

Jozef Peeters — Anvers

zenitisme combat pour la balcanisation de l'europe

Пушке мозак ми пеку

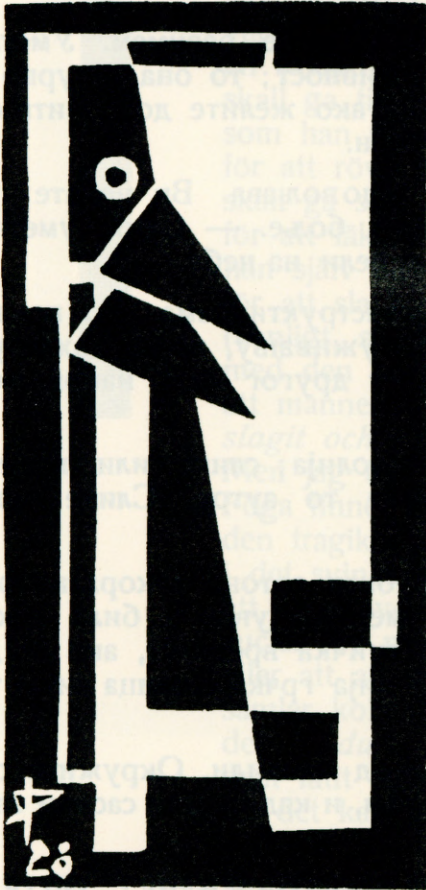
Углови кућа су шарени од наших уздаха
По ноћи су куће модре од наше крви
Све улице се тресу
Можда и ја висим о клину иза неких врата
Пламни су барјаци што их ми дижемо
Убијаћемо људе а животињама калемити
жлезде

Ко богови удахнућемо железницама дух
Само аероплани пишу нове стихове
Лукови фабрички се пропињу
Мртви су духови новца
Скелет долара ме трује
Нећу дочекати крв другог рођења
Ако ми на леђима не израсте хелиеа
Очи мојих сећања гледају у мрак
Садашњост ми је покопана са крвљу
За мене нема места у Европи
Друмови по којима прашњав ходам
У прошлости су
Грозно ми шапћу старе куће
Луднице стењу око мене
Бол је скочио кроз мене
И јаук
И бог.

Ко нови Исус зваћу животиње
Купићу перверзну машину да је погази
Балканац

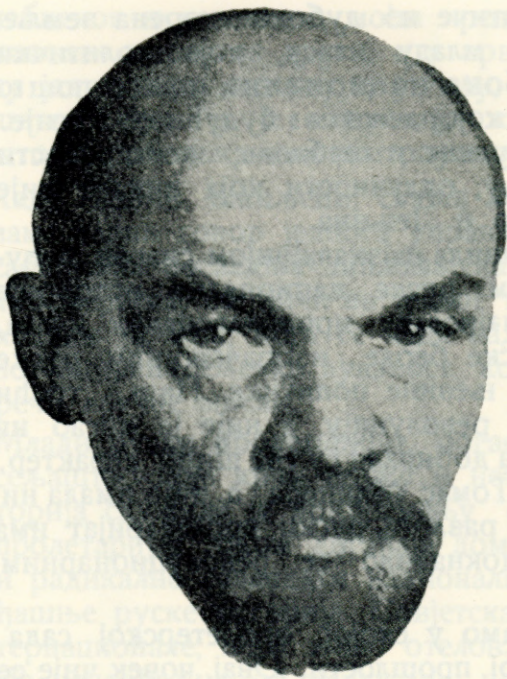
Сви звукови и титраји су на Балкану
Боје луде тужне црвене зелене
Топе се кроз знојаве канале
Преселићемо наше кревете у вечност
Ко богови распорићемо наше трбухе
За електрику наших нових ногу.

Војислав Аванумовић
Београд — Земун

Jozef Peeters — Anvers

ЛЕЊИН

**DE MORTUIS
NIHI NISI BENE**

RED.

Лењинов интернационализам не треба нарочиту препоруку. Он је најбоље карактеризован непомирљивим раскидом у првим данима светскога рата са оним под жавањем интернационализма, који је владао у другој интернационали. Официјелни гођи „социализма“ довели су интересе отаџбине, на трибини парламента, у хармонију са интересима човечанста, помоћу апстрактних извођења у духу старих козмополита. Како знамо, довело је то у пракси до потпомагања грабежљивости отаџбине, помоћу пролетеријата. Лењинов интернационализам нипошто није формула хармоније националног и интернационалног у самим речима, него формула једног интернационалног и револуционарног деловања. Териториј света, који је настањен тзв. цивилизованим човечанством, посматран је као заједно повезано бојиште, на коме поједини народи и њихове класе воде међу собом једну гигантску борбу. Ниједно једино питање од важности не да се стрпати у национални оквир. Видљиви и невидљиви конци спајају ово питање успешно са тучетима појава на свим крајевима света. Код оцењивања интернационалних фактора и сила, Лењин је ослобођен више него ико други од националних предрасуда. Марксово гледиште било је, да су филозофи довољно објаснили свет и видео је свој задатак у томе, да тај свет преобрази. Сам он, тај генијални пророк није то доживео. Преображење старга света је у пуном јеку тек у савремености. — Први који је на овоме пољу делатан, то је Лењин. Његов интернационализам је практична оцена историјских догађаја и практично захватање у њихов ток по једном мерилу које обухвага цео свет и по циљевима који се тичу целог света. Русија и њена судбина значе само један елемент у том огромном историјском хрвању, о чијем резултату зависи судбина човечанства.

Лењинов интернационализам не треба нарочиту препоруку. Крај тога сам Лењин је у великој мери националан. Он се дубоко укоренио у новој руској историји, апсорбује исту, даје јој најпрегнантнији израз и постизава баш на том путу врхунац интернационалног деловања и интернационалног утицаја.

На први поглед изгледаће неочекивана Лењинова карактеристика, да је националан. А ипак је она, узета у основи, сасвим разумљива. За вођење једног преокрета каквога никада није било, као што је овај што се одиграва у Русији, очигледно је потребна једна нераздвојна органичка веза са основним снагама народ-

ног живота; потребна је веза, једна веза која потиче из дубоког корена земље. Лењин утеловљује у себи руски пролетаријат, младу класу, која полигички можда није старија него ли сам Лењин, **једна дубока национална класа** пошто се у њој налази цео претходни развој Русије, и у којој лежи сва будућност Русије. С њом живе и пада Руска Нација. Мањкавост рутине и шаблоне, неискрености и конвенције, одлучности у мишљењу и деловању, одлучности која никада није несмисао — обележава руски пролетаријат уједно и Лењина.

Природа руског пролетаријата, која га је сада учинила најзначајнијом снагом међународне револуције, била је приправљана током руске националне историје варварским стрэхотама апсолутне државе, безначајношћу привилегованих класа, грозничавим развојем капитализма, талогом светске берзе, изопаченошћу руске буржоазије, њезине идеологије и безвредношћу њезине политике. Наш „трећи сталез“ није познавао ни реформацију, ни велику револуцију а није је могао ни упознати. Сасвим тиме задаци руског пролетаријата добивали су све шири карактер. Наша историја у прошлости нема ни Лутера ни Томас Минцера, а није имала ни Мирабоа, ни Дантона, ни Робеспјера. Баш стога разлога, руски пролетаријат има свога Лењина. Што је фалило традицији, надокнадило се револуционарним замахом.

У Лењину се огледа руска радничка класа, не само у својој пролетерској садашњости, него и у својој, још тако свежој сељачкој прошлости. Овај човек чије се водство пролетаријата најмање оспорава, не личи само својом спољашношћу на сељака, него има и нешто јаког, сељачког у себи. Пред Смољним Институтот стоји споменик једног другог великог човека светског пролетаријата: Маркс у црном героку, на једном камену. Сигурно је то ситница, али ни у мислима немогуће је себи предочити Лењина у црном героку. На некојим портретима, насликан је Маркс са штирканим прсима кошуље, на којима игра нешто, попут монокла. Свима онима, који имају појма о Марковом духу јасно је, да Маркс није био склон кокетерији. Али Маркс је одрастао на другом земљишту националне културе, живео је у другој атмосфери као што и водеће личности немачке радничке класе, не допиру својим корењем у село него у занат и у компликовану градску културу средњега века.

И Марков стил, који је богат и леп, у ком су здружени снага и гипкост, срџба ироније, грубост и елантија одаје књижевне и етичке наслаге целе претходне социјално—политичке немачке литературе, од Реформације, и још даље уназад. Књижевни и ораторски стил Лењинов, страшно је једноставан, аскетски, као и цело његово биће. Али ово снажно аскетство, нема у с.би ни трунке моралног предиковања. То није принцип, измишљен систем а никако ни афектација већ једноставно спољни израз једне унутрашње концентрације снага за дело. То је једна господарствена, сељаку природна стварност, безусловно у једној огромној мери.

Сав Маркс садржан је у „Ком. манифесту“ у предговору његовој „критици“ и у „Капиталу.“ Да и није био оснивач Прве Интернационале, увек би био остао оно што јест. Напротив Лењин, сав је у револуционарном деловању. Његови научни радови значе само припрему за дело. Да у прошлости није објавио ни једну једину књигу, појавио би се у историји исто овакав какав је сада, као вођ пролетерске револуције, као оснивач треће интернационале.

Јасан научни систем — материјалистичка дијалектика — потребан је, да се могу извршити дела такве историске замашности, каква западаше баш Лењина, да их изврши. Ова материјалистичка дијалектика, потребна је, али није dostatна. Овде је посредни још једна тајновита стваралачка снага, коју називамо интуиција: способности, појаве одмах сватити тачно, битно и важно оделити од

небитног и неважног, моћи представити себи оне делове слике које фале, до краја мислити мисли за друге, а у првом реду за непријатеље. Све то скупити у једну јединствену целину и у часу, кад у мозгу настаје формула за напад — извршити удар. То је интуиција ка делу. На једној страни она се поклапа са оним, што ми обележавамо оштроумношћу.

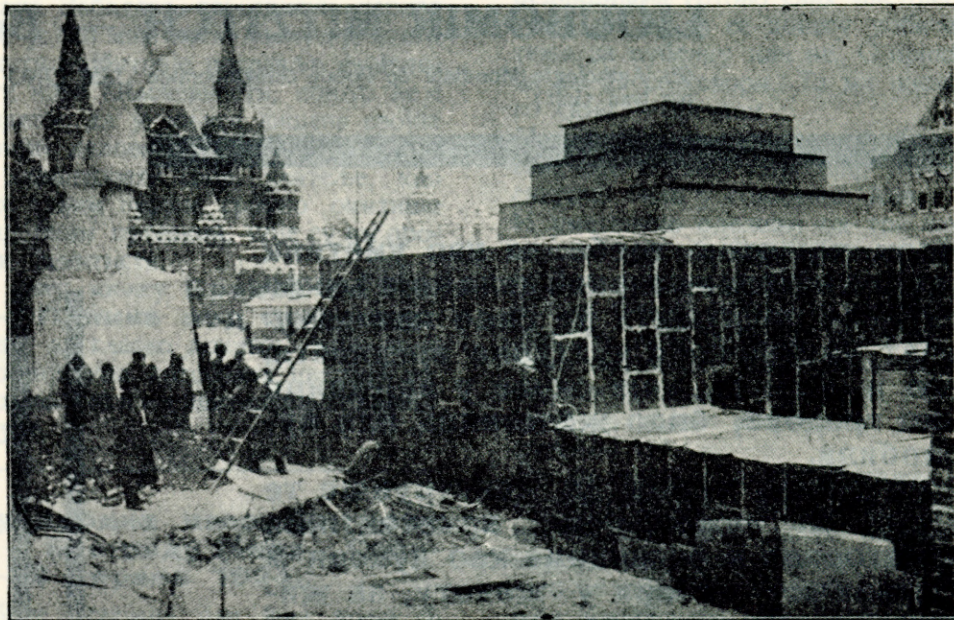
Када Лењин, скилећи, слуша левим оком звук радија, у коме се саопштава парламентарни говор једнога управљача империалистичке историје, или када му се саопштава последња дипломатска нота, мешавина крвожедне заседе и политираног лицемерства, он личи на једног врашки мудрог сељака, који се не да завести никаквим речима, који се не да надмудрити никаквим фразама. То је једна високо потенцирана сељачка лукавост, која допире до генијалности, оборужена последњом речи научне мисли.

Млади руски пролетаријат, могао је извршити оно, што може извршити само сељаштво које крчи тешку и нетакнуту груду земље. Цела наша национална историја служила је припремању ове чињенице. Али, баш због тога, што се је пролетаријат током догађаја помогао власти, могла је наша револуција одједаред и радикално савладати националну ограниченост и провинцијалну заосталост пређашње руске историје. Совјетска Русија, није само уточиште комунистичке интернационале, него живо отеловљење њезиног програма и метода.

На непознатим, од науке још неиспитаним путевима, по којима човечја личност добива свој израз, Лењин је извадио из националнога све оно што је требао за историју човечанства, за најсилније дело револуционарног дела. Баш због тога што је социјална револуција, која већ дуго има свој интернационални теоретски израз, по први пут нашла своје национално отеловљење у Лењину, он је по томе постао у правом смислу речи револуционарни вођ светског пролетаријата. Као такав навршио је своју педесету годину.

(Написано на дан Лењинове 50 годишњице)

ЛАВ ТРОЦКИ — Москва

О В Д Е П О Ч И В А Л Е Њ И Н

Mots dans l'Espace

(FRAGMENT)

Le soleil est l'assassin
Les vieux mondes grognent sous nos talons
Sous le poids des cadavres ensoleillés
Les hommes assassinent

Hourrah!

**Nous pendrons votre civilisation perverse
Aux chapeaux des femmes dans les bordels
Juste au moment où vous vous agenouillerez
En riant: haha!**

Les grands paquebots de la CUNARD LINE sombrent
Europe-Amérique en six jours
Les beaux gars chantent les tristes airs du Balkan
La terre brûle aux pieds des forêts flambantes
ATLANTIS
Repose près des coraux et des phoques
Les innombrables noyés s'attachent à une paille en or
DOLLAR EST MAGIE

Sur les cadavres et l'or l'Europe danse
FEU
Victimes
Nos potences en bois de chêne sont dures
Halo! Vite:
LES CHARS DE SAUVETAGE!

LIUBOMIR MITZITCH — Belgrade

(Ex Anthologie Mondiale de Poésie contemporaine „LES CINQ CONTINENTS“
par Ivan Goll.)

„Нови скулптор треба да као уметник ствара и издева онаква дела која ће као реалност послужити не само као докуменат уметничке и културне вредности, него и људима који живе у заједници било градова, било железница или аутомобила.

Нови сликар треба да конструише те заједно са инжењерима, архитектима, скулпторима и песницима као духовним предњацима ствара у животу, за живот а не ван живота“.

ЉУБОМИР МИЦИЋ.

МАКРОСКОП

Бранко Ве Пољански: Паника под сунцем. Издање „Зенит“ Београд 1924. Шеста књига колекције међународних зенитиста.

У нашој каљужи сентименталних и профаних стихотворенија, чији су аутори из незнања означени као песници, ретко цвату сунчани лотоси. И ако их има више него је то званично допуштено — има их упркос кркетавих жаба и краставих жабаца.

Не треба много мудрости, труда ни талента, па да се постане „признат“ песник или „чувен“ књижевник у нашој светлоумној земљи. Зна се: лакше је бити с новинарима „добар“ него бити добар песник или бар просечан књижевник. Лакше је свидети се публици и пролазницима у књижевности, него баталити конвенцију и ратовати против вековних заблуда ових бедних пролазника.

Ретки су лотосови цветови у нашој поезији. Да нису зенитисти можда ти лотосови цветови, на којима почива светлост наше стваралачке савремености? Да није зенитизам оно ново поглавље у југословенској књижевности? Можда ће и ова питања добити потврду у скором времену, када ће морати необориве чињенице утврдити нови ред и поредак на загушљивом српском парнасу. Забадава, тај српски парнас и олимп, бедан је без зенитиста. Узалуд је хтети силом истргнути најбитније поглавље из недовршене књиге нове књижевности, пошто ће и деца моћи видети, да је књига лишена својих најелементарнијих делова. Та деца ће врло лако и врло брзо демантовати своје учитеље, као и оне, који се туђим перјем срамно окитише и пођоше баш оним путевима, које су им прокрчили мрски зенитисти.

Оволико уз нову књигу **Бранка Ве Пољанскога — Паника под сунцем**, која је зато овде, да гласно докаже, како и у бари наше поезије има лотосових цветова новог и сувереног полета и елементарне снаге новог балканског духа.

Прва међународна изложба нове уметности у Београду (Сала „Станковић“ 9 – 19 априла 1924.)

Запреке су биле огромне али јака воља је победила и остварила једну импозантну манифестацију сликарске нове уметности, у Београду. Никакав бојкот није имао дејства. Значај се ничим није могао умањити. Без прете-

ривања, број посетилаца није био велик (зато се је једнодушно побринула београдска штампа) али био је већи него смо ми сами очекивали. Нико се не може потужити, да му на јасан начин нису објашњене све тежње нове уметности и све елементарности новог сликарства. Г. Мицић је готово сваком посетнику одржао једно предавање, не пуштајући никога да лута у лавиринту и да има „своје мишљење“, које искључује могућност правилног посматрања. Формално, то је била прва зенитистичка академија за нову уметност и ново сликарство, која је трајала 10 дана. Званично културни Београд, без икаквог изненађења, био је отсутан. Та било је заступљено 12 држава са 110 оригинала — па кога да то интересује у Београду, поготово, када је то Зенитова изложба. Поред Кандинскога, Архипенка, Задкина, Делонаја, Глеза, Лисицкога, Лозовика, Билерове, Петерса, Паладинија и још много других, могло се је видети и прве зенитистичке сликаре Петрова и Јосифа Клека са својим **арбос** — сликама. (**Арбос** је Мицићева реч, која служи за ознаку зенитистичког Клековог сликарства, о коме ће у Зениту бити опширније говорено.)

У вези с овом изложбом зна се, да су се у редакцијама готово свих листова водили ратови, да ли да се донесу уобичајена обавештења за публику или не. О приказима не треба ни да се говори. Та ми нисмо странци него само — пречани.

Можда би све то другачије било, да је у сред сале био обешен Љубомир Мицић. Посета би сигурно била у гомилама. Али....

И уметничко одељење од три лица (једно брадато и два обријана) посетило је изложбу — на дан затворења. Која част и чест. Госп. начелник био је толико одушевљен, да је на општају врло љубазно нагласио, да то није било хотимице, удовољити својој знатижељи баш на последњи дан. Госп. Мицић је такође љубазно додао: као обично увек стижете последњи!

Да ли сте још можда знатижељни, ко је био најинтересантнији посетилац изложбе! Свакако она госпођа, која „добро разуме уметност“ и која се скоро потукла са приређивачем, зато, што на светској изложби није заступљен и њен портретиста а он је велик и чувен уметник, пошто скоро путује за Париз. Да ли је некакав Колесников већ отпутовао за Париз? Штета, ако није!

REVUES

La Cité. Anvers, № 11. Les travaux graphiques de Jozef Peeters, Anvers. L'auteur doit être très content.

Disk Prague. № 1. Notre jeune camarad nous a oublié tout à fait — sans le vouloir.

Pasmo Brno № 1, 2, 3. La même chose!

Der Sturm Berlin, 1924. Immer jung und immer frisch. Walden versteht sich sehr gut aufs Verjüngen.

L'Esprit Nouveau. Paris № 21, 22, 23, 24, 25. Un peu à gauche, un peu à droite: c'est l'équilibre moderne de l'esprit nouveau

Pressen. Kobenhaven. Les communistes très intensif — moins les artistes.

Modern Review. Winchester. № 3. I should love to see America.

La Nuova Venezia. Venezia. № 5: La Mostra del Padiglione Russo. Quando verra il turno dei Serbi?

De Stijl. Leiden. № 6, 7. Théo van Doesburg en C. van Eesteren werkend aan de architectuurmodellen in hun atelier te Parijs — vers une construction collective.

Manomètre. Lyon. „Les auteurs sont responsables de leurs articles“.

Mavo. Tokio. Belle revue japonaise. Nous regrettons que nous ne pouvons pas lire que les tableaux.

Merz. Hannover. № 8/9. Schwitters Lissitzky: „en 1924 la racine — $\sqrt{\quad}$ — de tout ce qui se passe incessamment — ∞ — de tout ce entre le sensé — et l'insensé — — sera nommé: nasci“.

L'oeuf dur c'est Gerard, Lübeck, Duvau, David, Honnert, Naville — et les étrangers choisis.

Blok. Warszawa. № 1, 2, 3, 4. Vive reoue des constructivistes polonaise.

Inicial. Buenos Aires. Revista de la nueva generación.

Philosophies. Paris. Article critique sur le nihilisme européen, la poesie (Andre Salmon) pensées de Max Jacob et beaucoup notes et commentaires. Philosophies № 1 a le texte de l'hommage adressé à Miguel de Unamuno.

Ma. Wien. Sok szép képek (Gropius, Nerlinger) és sok forditos.

Stavba. Vidává klub Architektu v Praze Moc dobri materialu.

Interventions. Paris. Apollinaire assassiné par Paul Dermée et la critique sur la poesie de notre collaborateur Celine Arnould. Aussi un article par Waldemar George: Henri Matisse.

7 Arts. Bruxelles. La revue beaucoup interessant des forces nouvelles.

L'Aurora. Gorizia. Rivista mensile d'arte e di vita.

Le Fiamme d'Italia. Канада. Лист за пропаганду италијанске културе и — фашизма.

Le Disque Vert. Paris Bruxelles. № 4/5 consacré à notre frere Charli Chaplin. Les dessins de Léger, Maserell et Lhote. Les opinions de Cendrars, Cocteau, Fels, Jakob, Hellens, Soupault e. t. c. Numéro special consacré aussi à Freud et la Psychanalyse.

La Vie des Lettres. Paris. L'état présent des lettres et des Arts. Lhote, Rosenberg, Gleizes, Gallien, La Rochele, Speth, Léger, Georges, Divoire, Beauduin

Contimporanul. Bucarest. Vinea, Jancu.

Ék. Leninszám. 1924.

G. Berlin 1924, Richter, Hausmann, Gross, Schwitters, u. a.

Пламк. Софија. Месечно списаније за искуство и култура.

Златорог. Софија. Стихови Ане Ахматове и Ј. Волкера.

S4N. Northampton. 1924. The studying of english is very difficult.

The Nextcall. Groningen 1924. H. N. Werkman: Ondanks de kunst.

A. B. C. Zürich. Beiträge zum Bauen. 1924.

Index. Roma. Casa d'arte Bragaglia.

Vagabonds. Lyon. Choix de Poesies.

LIVRES

Abert Gleizes: La peinture et ses lois. Essai publié dans „La Vie des lettres“. Paris 1924. Ce qui devait sortir du cubisme.

Harald Landt Momberg: Parole. Kobenhaven 1924. : **Aktiv Reklame** 1924.

Rud Brobu: Blod. Kobenhaven. 1923.
Kunst. „ 1924.

Хенри Форд: Мој живот и рад. Београд 1924. Издање С. Б. Цвијановића.

Милоје Милојевић: Сметана. Београд 1924. Издање С. Б. Цвијановића.

Т. Рибо: Болести воље. Београд 1924. Издање С. Б. Цвијановића.

Петронијевић: Филозофија у Горском Вијенцу. Београд 1924. Издање С. Б. Цвијановића.

Nicolas Beauduin: D'une nouvelle conscience poetique. Paris 1924. Edition de „La vie des lettres“.

Ilija Zdanevitch: Ledentu le Phare Paris. 1923. Poème dramatique.

Das Stegreiftheater. Verlag des Vaters, Gustav Kippenheuer Verlag, Berlin — Podsdam.

L. R. Cannonieri: 9000 mondi. Milano 1924. Edizione futuriste di „Poesia“. Prefazione di F. T. Marinetti.

M. Seuphor: Carnet Bric a Brak. Antwerpen 1924. Typografiese door Jozef Peeters.

?

?

ЗЕНИТ — ГАЛЕРИЈА НОВЕ УМЕТНОСТИ БЕОГРАД

обилићев венац 36

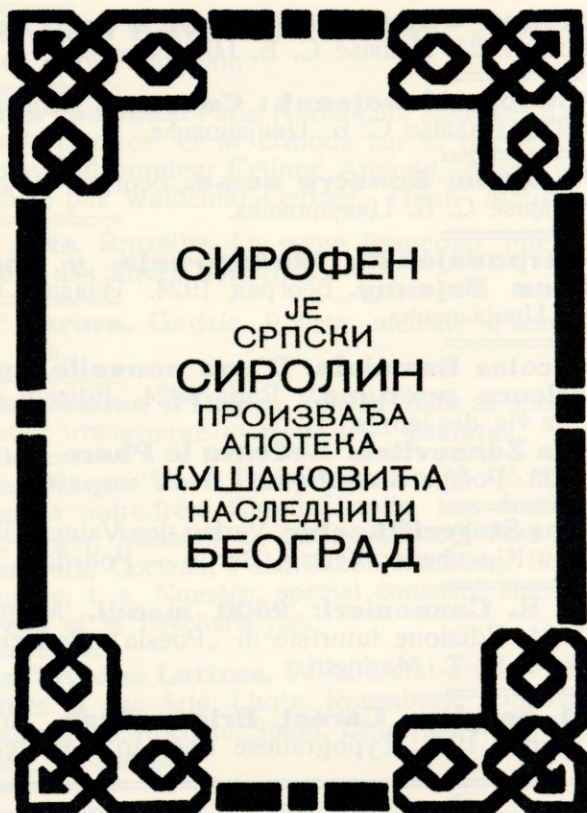
ZENIT — GALERIE DE L'ART NOUVEAU BELGRADE

obilitchev venatz 36

Amerique	:	Lozowick
Belgique	:	Peeters
Danemark	:	Hanzen
France	:	Delaunay
	:	Gleizes
Holande	:	Willink
Hongrie	:	Medgyes
	:	Moholy-Nagy
Allemagne	:	Behrens-Hangeler
	:	Freudenau
Russie	:	Archipenko
	:	Gringoff
	:	Zadkine
	:	Kandinsky
	:	Lissitzky
	:	Charchoune
Serbie SHS	:	Bielitch
	:	Biller
	:	Foretitch
	:	Getzan
	:	Klek
Italie	:	Paladini
	:	Prampolini

ШТО НЕ ЗНАШ ПИТАЈ
Универзални Информациони Биро
„АРГУС“
Кнез Михаилова ул. 35., Тел. 6-25.
БЕОГРАД
(Пасаж Академије Наука)

СИРОФЕН
ЈЕ
СРПСКИ
СИРОЛИН
ПРОИЗВАЂА
АПОТЕКА
КУШАКОВИЋА
НАСЛЕДНИЦИ
БЕОГРАД

Технички биро
инж. Е. А. КОСОВИЋ
и КОМП.

КОМАНДИТНО ДРУШТВО

Београд, Теразије 7/У, Пал. Извозне Банке
Телеф. **14-95.** Телеграм: **Косовић, Београд.**
Текући рачун: **Енглес-а Трговинска Банка Бгд.**

Израђује планове, пројекте и предрачунае.
Прима израду грађевина, мостова, железничких пруга ит. д. Изводи хидрауличке радове.
Пројектира фабрике и радионице. Додавља машине сваке врсте. Инжењери стручњаци извршују радове. Заступници првокласних страних фабрика.